

Секція: Торгівля та ланцюги постачання

Карнаушенко Алла Сергіївна

кандидат економічних наук,

асистент кафедри економіки та фінансів

Державний вищий навчальний заклад

«Херсонський державний аграрний університет»

м. Херсон, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РИБОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Рибна продукція є однією з найпоширеніших видів продовольчої продукції в світі, торгівля якої значно збільшилася за останні роки в умовах зростаючої глобалізації. Згідно даних Державної служби статистики України спостерігається зниження видобутку риби з 2007 р. до 2017 р. майже на 300 тис. тон і становить 90 тис. тон в рік (рис. 1) [1; 3].

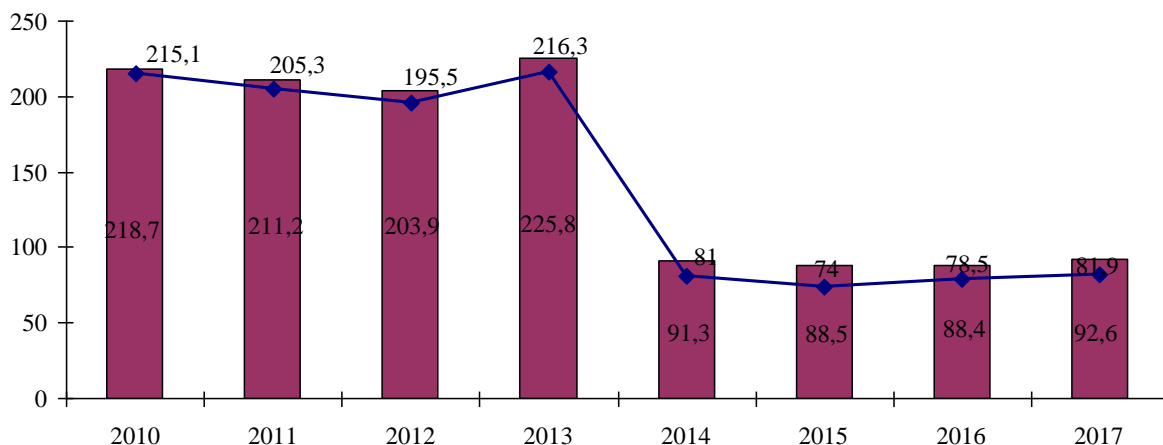

Рис. 1. Добування водних біоресурсів за період з 2010 р. по 2017 р.

В організації раціонального харчування рибна продукція є важливим джерелом тваринних білків і повинна бути основною складовою раціону людини. На сьогодні один українець споживає близько 14 кг риби на рік, згідно розрахунків Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН

(ФАО), в світі дана норма споживання риби становить 20,3 кг в рік (з них повинно бути 75% морської риби) [2; 4].

Зниження рівня споживання риби частково пов'язано зі зниженою купівельною спроможністю населення України та зі збільшенням ціни на рибну продукцію.

За офіційними даними Асоціації рибалок України в 2018 р. добування водних біоресурсів зменшилось на 25% в порівнянні з 2017 р. та в натуральному виразі становить 61,5 тис. т біоресурсів, з яких 58 тис. т. риби, решта ракоподібні та молюски (рис. 2) [2-3].

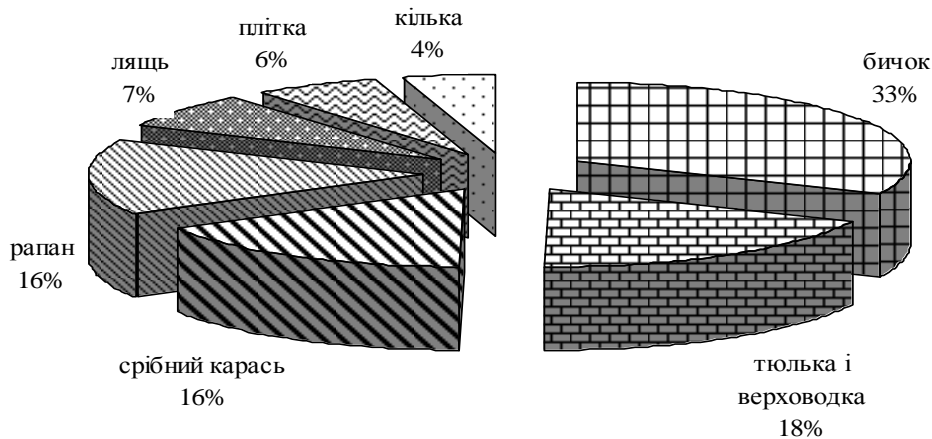

Рис. 2. Найпопулярніші види водних біоресурсів спожитих населенням України в 2018 р.

Розгляд продовольчого ринку рибної продукції з позиції відтворення виявило множинні взаємозв'язку суб'єктів даного ринку, які виступають з одного боку як виробники, а з іншого боку як споживачі товарів і послуг. Також важливими елементами продовольчого ринку рибної продукції, які визначають динамічність його функціонування, є ринкова інфраструктура та інституційне середовище [5]. Інституційна структура продовольчого ринку рибної продукції формується як єдина багатофункціональна система, яка забезпечує його ефективне

функціонування. Таким чином, специфіка досліджуваного ринку полягає в тому, що він формує рівень задоволення фізіологічних потреб населення в рибній продукції.

Основними категоріями продовольчого ринку рибної продукції є попит і пропозиція, які реалізуються в процесі продажу рибної продукції через систему оптової та роздрібною торгівлі [6]. Внаслідок співвідношення попиту і пропозиції відбуваються структурні зрушення у виробництві, динаміці цін на рибну продукцію. Товаровиробники рибної продукції формують пропозицію рибної продукції, що містить обсяг ввезеної рибної продукції та її обсяг.

Вивчення сутності продовольчого ринку рибної продукції дозволило визначити схему його функціонування. Найважливішою функцією продовольчого ринку рибної продукції, як одного з видів агропродовольчого ринку, є забезпечення продукцією кінцевого споживача [7]. При цьому постачальники рибної продукції можуть одночасно виступати як в якості покупців та і в якості продавців, будучи елементом між товаровиробниками і споживачами рибної продукції.

Підприємства оптової торгівлі впливають як на сферу виробництва, так і на роздрібну торгівлю, та в результаті формують параметри споживання рибної продукції. Оптові підприємства, здійснюючи поставки рибної продукції, звільняють товаровиробників від необхідності створювати власну збутову мережу, а також можуть надавати послуги, пов'язані з укладенням та реалізацією комерційних угод (рибні біржі і рибні аукціони), формують обсяг і асортимент рибної продукції, вивчають стан ринку з метою пошуку альтернативних джерел закупівель, створюють нові ринки збуту.

Україна володіє обширним потенціалом та ресурсами в рибогосподарській галузі. У структурі добування водних біоресурсів в Україні переважає риба (85 %), все інше ракоподібні та молюски. Серед

регіонів України абсолютним лідером з добування риби є Запорізька область (рис. 3) [3].

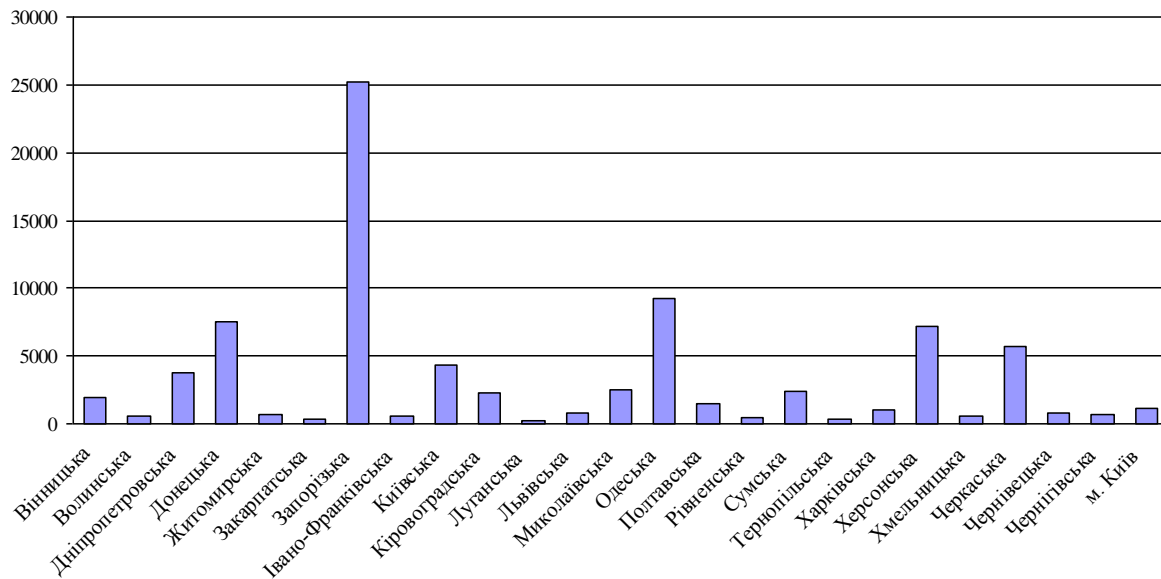

Рис. 3. Добування риби за регіонами в 2017 р.

Проаналізувавши дані Державної служби статистики встановлено, що українці не забезпечені рибою та рибною продукцією, національні виробники в 2018р. покривали лише 15% риби вироблені українськими підприємствами. Для повного задоволення споживчого попиту населення рибною продукцією національним виробниками потрібно збільшити виробництво майже в 10 разів, адже українці в 2018 р. спожили 400 тис. т. риби та рибного продукту [2-3].

На сьогодні в Україну імпортують рибу та рибопродукти з 60 країн світу для повного задоволення споживчого попиту українського населення. В десятку лідерів-імпортерів рибної продукції є: Норвегія, Ісландія, США, Естонія, Латвія, Іспанія, Канада, Велика Британія, Китай, В'єтнам (рис. 4) .

Крім офіційних даних, які надає Державна служба статистики, в Україні є явна проблема з незаконним виловом риби, то б то браконьєрством. За приблизними даними в тіні знаходиться майже 80-120

тис. т. риби, які додатково потрапляють на ринок. Тому українці споживають приблизно 180 тис. т. української рибної продукції.

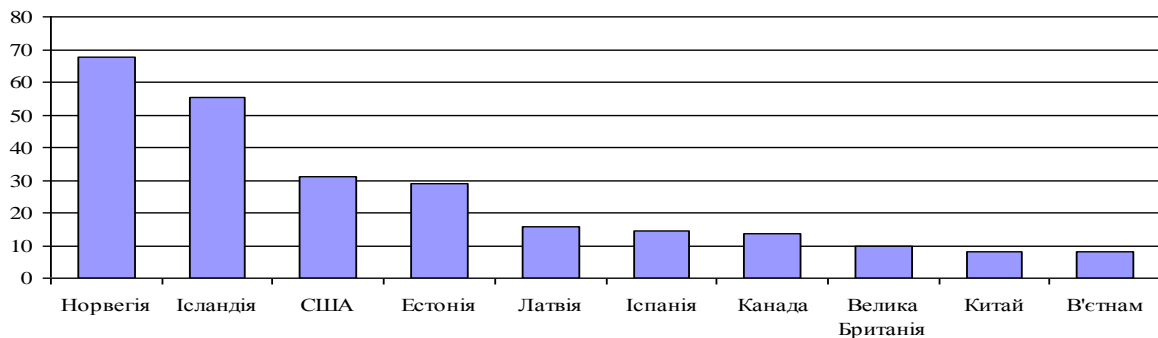

Рис. 4. Імпорт риби та рибної продукції в 2017 році, млн грн

Отже, в рибогосподарській галузі існує багато проблем, про що вказує щорічне скорочення вилову водних біоресурсів. Тому для активізації та підвищення забезпечення рибопродуктами українського виробництва потрібно допомога держави у вигляді дотацій, субвенцій та квот, а також запровадження комплексних дій по підвищенні рентабельності рибогосподарських підприємств. Адже головна мета розвитку вітчизняного продовольчого ринку рибної продукції полягає в забезпеченні населення якісною рибною продукцією по доступними цінами, досягнення якої неможливо без розробки науково обґрунтованого механізму регулювання досліджуваного ринку.

Література

1. Україна збільшила імпорт риби: скільки і де купували (інфографіка). УНІАН: веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/agro/2395020-ukrajina-zbilshila-import-ribi-skilki-i-de-kupuvali-infografika.html> (дата звернення 31.01.19)
2. В Україні за рік виловили майже 62 тисячі тонн риби. УНІАН: веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://economics.unian.ua/agro/10427355-v-ukrajini-za-rik-vilovili-mayzhe-62-tisyachi-tonn-ribi.html> (дата звернення 31.01.19)

3. Статистична інформація. Державна служба статистики України: веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>(дата звернення 31.12.18)
4. Adaptation of science, education and business to world innovative megatrends: international collective monograph (2018), Lermoshenko M.M. edited, Publishing House Science and Innovation Center, Ltd, Missouri.
5. Теорія і практика торговельного підприємництва в Україні: [Кол. монографія] / за ред. Н.С. Танклевської. - Херсон: РВВ, 2018. – 206 с.
6. Petrenko V., Karнаushenko A. Joint enterprises in foreign trade activity of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. – 2017. – Т.3. – №5. – С. 203-207.
7. Танклевська Н.С., Карнаушенко А.С. Розвиток фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія. Херсон: Айлант, 2015. – 184 с.